

Sukellusvene Lembit Tallinnassa

Eestin Merimuseon varajohtaja Jaak Sammet kirjoittaa eestiläisittäin Tallinnassa, Piritan purjehduskeskuksen laiturissa seisovasta vanhasta sukellusvene Lembitista. 1980-luvulla sukellusvenettä esiteltiin NL laivaston reliikkinä 2. maailmansodasta. Tietoisesti jätettiin mainitsematta laivan rakennustarina sekä sen tilapäinen kuuluvuus Viron Tasavallalle. Sukellusvene oli NL Itämeren-laivaston museon filiaali.

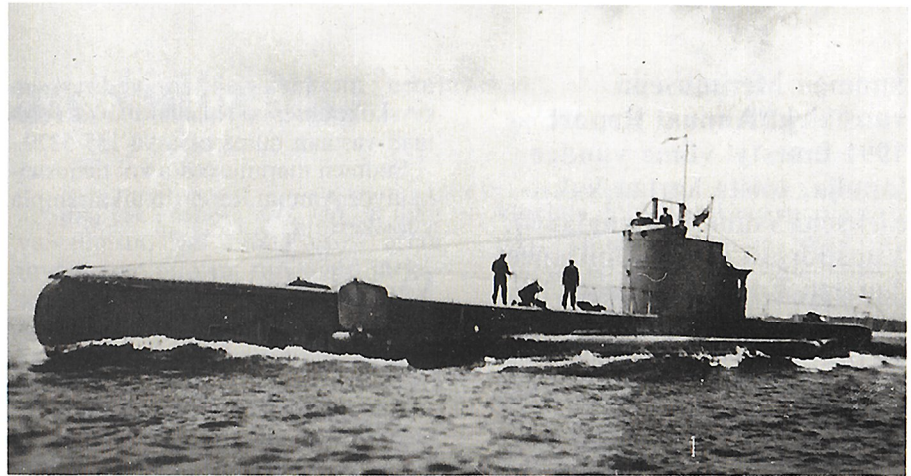
1930-luvun Virossa oli erilaisia käsityksiä laivaston asianmukaisesta kokoonpanosta, koska valtion tilaisuuDET olit rajoitettut. Hävittäjaiden Lennuk ja Vambola myyntin jälkeen Peruulle v. 1933 tehtiin 1934 sopimus englantilaisten kanssa 2 ajanmukaisen sukellusvenen rakennuksesta. Jo aikaisemmin aloitetti sitä varten myös yleiskansallista keräystä, mikä kulki menestyksellisesti.

Viron sukellusvenet laskettiin juhllisesti vesille heinäkuun 7. päivänä 1936 Vickers-Armstrongin telakalla Barrow-in-Furness'in kaupunkissa. Paikalla olit Viron Lontoon lähettilas ja Britin Amiraliteetin edustajat. Venet rakennusnumereilla 705 ja 706 olit yksityyppiset, he saivat nimeksi Lembit ja Kalev. Sukellusveneiden perustiedot olit:

Uppouma vedenpinnassa	665,5 t
veden alla	853,5 t
mitat 59,5·7,2·3,5 m	

uusimpaan kehitykseen pohjautuvaa tietokonetekniikkaa.

Haluan vielä korostaa Tekniikan museon merkitystä mielenkiinnon herättäjänä tekniikkaan ja luonnontieteisiin. Viime vuosina on Suomessa ollut havaittavissa nuorison pakoa matematiikasta ja luonnontieteistä. Näille aloille ei saada riittävästi opiskelijoita, ei ainakaan hyviä opiskelijoita. Nuorison kiinnostusta luonnontieteisiin tulisi kaikin tavoin lisätä. Hyvä ja informatiivinen Tekniikan museo tarjoaa tähän luontevan mahdollisuuden. Luokkaretkiä tänne tulisi lisätä. □

Sukellusvene Lembit v. 1937.

nopeus vedenpinnassa 13,5 solmua
veden alla 8,5 solmua
sukellussyvyys 75 m (max. 90 m)
torpedojen määrä 8
miinojen määrä 20
ilmatorjuutatykki 1·40 mm
dieselmoottorit 2·630 hv
sähkömoottorit 2·270 hv
henkilökunta 34

Viron sukellusvenemiesten koulutus alkoi jo veneiden rakennuksen aikana telakalla ja jatkui alukseen vesille laskemisen jälkeen. Hyvä kontakti sujui Iso-Britannian sukellusvenepseudeiden kanssa, joka antoivat tunnustusta saavuttanut tottukselle. Tallinnaan saapui Kalev kesäkuussa ja Lembit 8. heinäkuuta 1937. Jatkoilavastossa tavanmukainen tekniikan käsittelytaiton täydellistäminen. Sukellusvenen miehistön kuului 4 upseeri, 28 aliupseeri ja 2 matruusi-varusmiestä. Enimmäkseen harjoitettiin sukeltaamista ja pintaannousua, Loksen vesialuella ammuttiin torpedoja sekä koettiin ilmatorjuntatykkipommitusta matkivan lentokoneen kohti.

Viron sukellusveneiden ensimmäinen ulkomaavierailu tapahtui 24.—27. syyskuuta 1938 Suomen, Helsingissä laskettiin Hietalahden laituriiin. Tehtiin etikettimukaiset vierailut, laskettiin seppel Viron Vapausotassa kaatunut suomalaisille, tutustuttiin vasta- vuoroisesti laivoineen. Paluumatkalle lähtettiin parhaimilla vaikutelmilla.

Kesäkuussa 1940, Neuvostoliiton miehitysjoukkojen tunkautumisen aikana ei saanut Viron laivastomiehet taisteluhälytystä. Elokuussa nostettiin Lembitilla vieras punalippu. Ennen ruuvaivat miehet venen päälysraken-

nukselta pois Lembitin vaakunan (mikä 51 vuoden piilossaolon jälkeen joutui tänä kesänä Eestin Merimuseon). Punaupseerit tajoivat heti miehistön vastenmielisuuta uuden vallan suhteen, mutta aluksi tarvitsivat venäläiset apua englantilaisen laitteiston selittämisessä. Lokakuussa 1941 poistui- vat laivasta viimeiset virolaiset — sähkömies ja moottorimies.

Sini-musta-valkoinen

NL sotahistorian julkaisuissa väitettään, että sukellusvene Lembit upotti v. 1941—45 21 alusta, muun muassa saksalainen 10000 t koululai- va Deutschland ja myös kaksi Suomen alusta. Suomen laivaston univormuis- sa taisteli Jatkosotassa lähes 400 viro- laista vapaaehtoista ja oli kohtalon sur- kea ironia, että heidän vastapuolella oli oman sukellusvene.

Nykypäivällä on sukellusvene Lem- bit ennen kaikkea huomattava tekniik- kahistorian muisto. Alkuperäisistä laiteista ja varustelusta on hyvin pal- jon säilynyt. Päämoottoreista on jäl- jellä molemmat sähkömoottorit sekä yksi dieselmoottori kahdesta. Jopa koi- jailla on tallella vanhat Birminghamin tehtaamerkit. Suurin tekninen ongelma on venen runkon tilanne. Runkon teräksen alustavasta 12 mm- sta läpimittasta on jäänyt 5—6 mm.

Marraskuussa jättivät Viron laivas- toveteraanit oman hallitukselle vaati- muksen kiirehtiä Lembitin palauttaa- mista NL laivastolta Virolle. Alus on rakennettu viron kansan kustannuk- sella ja pitää jäädä Tallinnaan museo- laivana sini-musta-valkoisen lippun alla. □